

Η Παναγία των Βράχων στη Νεμέα και η τοπική παράδοση (Ιωάννης Μ. Μιχαλακόπουλος)

/ [Πεμπτουσία](#)

Συχνά, το έντονο γεωγραφικό ανάγλυφο, οι μεγάλες και απότομες υψομετρικές διαφορές καλλιεργούν μια αίσθηση του Υψηλού και του Θείου. Σε πολλές γωνιές της ελληνικής υπαίθρου, κυριολεκτικά «στου βράχου τη σχισμάδα», αγκαλιά με το «κυκλάμινο» του Γιάννη Ρίτσου υπάρχουν πολλά ασκηταριά, ξωκκλήσια και μοναστήρια. Πολλά από αυτά τα συμβολικά τοπία -έντονου θρησκευτικού ενδιαφέροντος- είναι αφιερωμένα στη Θεοτόκο, γεγονός που οφείλεται στην ιδιαίτερη ευλάβεια του ελληνικού λαού προς Αυτήν. Διατρέχοντας την Ελλάδα, μελετώντας τη λαογραφία ή απλά αφουγκραζόμενοι την απόκοσμη ηχώ των τοπωνυμίων παρατηρούμε ότι η Παναγία βρίσκεται παντού... «γύρω μας κι εντός μας». Η Παναγιά η Χοζοβιώτισσα δεσπόζει στο απέραντο γαλάζιο της Αμοργού, η Προυσιώτισσα στη Ρούμελη, η «Κλειβωκά» και η «Έλωνα» στην Αρκαδία. Στο «προάστιο» των Αθηνών, την Κορινθία υπάρχουν δύο εκκλησίες, πάνω σε απόκρημνους βράχους, που είναι αφιερωμένες στην Παναγία. Η μια δυτικά -στα ορεινά σύνορα με την Αχαΐα- στον κάτω Ταρσό και η δεύτερη στον πάλαι ποτέ «Αη Γιώργη», στη σημερινή «αμπελόεσσα» Νεμέα. Εκεί, τα τελευταία χρόνια έλαβαν χώρα οι απαραίτητες εργασίες αναστήλωσης και από τον Αύγουστο του 2016 ο

χώρος είναι ανοιχτός (επισκέψιμος) για το φιλακόλουθο κοινό.

Καθώς κατευθυνόμαστε προς τη Νεμέα από την Εθνική Οδό Αθηνών - Τριπόλεως (χλμ. 114) και ευρισκόμενοι στο «Φλιάσιον πεδίων» πλησίον του (κατά Πausανία) Ομφαλού της Πελοποννήσου («ου πόρρω δε εστίν ο καλούμενος Ομφαλός, Πελοποννήσου δε πάσης μέσον», Κορινθιακά, 13) δύο ψυχοπνευματικά αποκούμπια μας υποδέχονται. Δεξιά, ψηλά στο βουνό, «εντός σπηλαίου» βρίσκεται η «Αγιανάληψη» ενώ στο αριστερό χέρι μας η Παναγιά των Βράχων είναι γαντζωμένη στην κάθετη ανατολική πλαγιά του όρους Πολύφεγγο («Πολυφέγγι»). Ενδιαφέρον παρουσιάζει ένα σχετικό αφιέρωμα του περιοδικού ποικίλης ύλης «Μπουκέτο» (Εβδομαδιαία Εικονογραφημένη Φιλολογική Επιθεώρησης, διευθυνόμενη υπό ομάδα λογίων) τον Οκτώβριο του 1927 (φ. 184, 20/10/1927) με θέμα την εν λόγω Μονή. Σε αυτό αναφέρεται ότι η ίδρυση του μοναστηριού συνδέεται με μια ισχυρή «ντόπια παράδοση». Λένε ότι κάποτε ένα παιδί ονόματι Λεόντιος έπεσε από την κορφή του γκρεμού στο Πολυφέγγι και σώθηκε εκ θαύματος. Οι γονείς του καθώς έψαχναν να τον βρουν επικαλέσθηκαν τη Θεοτόκο ζητώντας τη βοήθεια Της. Μετά από λίγο το παιδάκι βρέθηκε αρτιμελές, σώο και αβλαβές στο σημείο της πτώσης του γονατιστό να προσεύχεται... Γονείς και συντοπίτες έμειναν έκθαμβοι. Αμέσως έγιναν έρανοι σε όλη την επαρχία και με τα χρήματα εκείνα κτίστηκε ο Ναός της Παναγίας και τα γύρω κελιά! Όμως, παραμένει άγνωστο το πότε ακριβώς κτίστηκε η Μονή καθότι τα σχετικά αρχεία έχουν καταστραφεί από εμπρησμούς και λεηλασίες κατά το παρελθόν. Ωστόσο (πάντα σύμφωνα με το άρθρο του 1927), είχε διασωθεί μια στρογγυλή μπρούτζινη

αρχαία σφραγίδα που έχει στη μέση την εικόνα της Παναγίας της Γλυκοφιλούσας και περιμετρικά φέρει την επιγραφή:

«Μοναστήρι Παναγίας Πολ(ύ)φέγγους του Βράχου 1633»

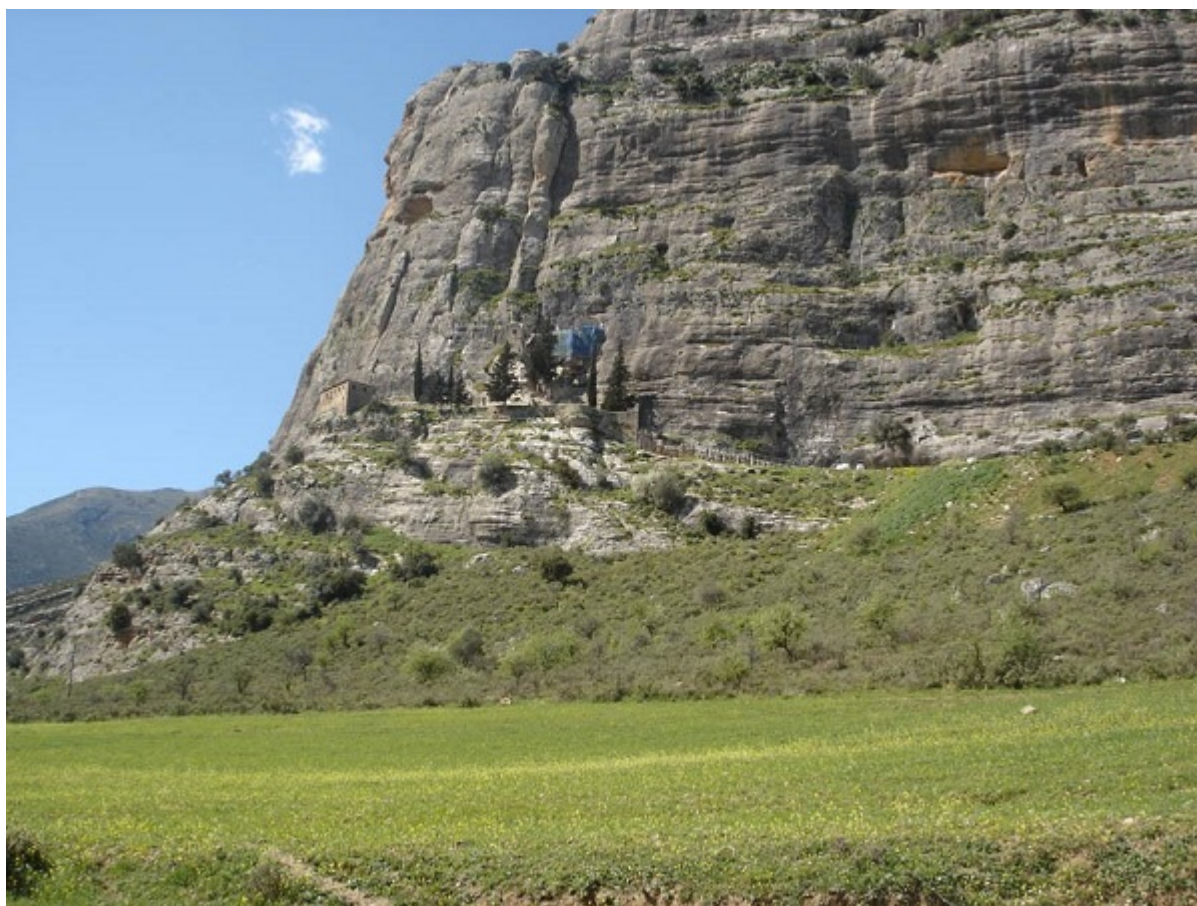
Στο εν λόγω κείμενο γίνεται ιδιαίτερη μνεία στην «αρχαία μεγάλη και ασημοσκέπαστη» θαυματόβρυτη εικόνα της Παναγίας στην οποία οφείλεται η μεγάλη ευσέβεια – λατρεία του Νεμεάτικου Λαού. Η εικόνα αυτή επιβεβαιώνει και το λαϊκό θρύλο της διάσωσης του μικρού Λεοντίου καθότι το παιδάκι εικονίζεται γονατισμένο να βαστάζει στον ώμο του Σταυρό μπροστά στην Παναγία κοιτώντας την με «ευλαβητική προσήλωση». Κοντά σε αυτό διαβάζει κανείς: «Χαίροις Λεόντιε». Επίσης, το 1767 επισκέφθηκε την Μονή του Βράχου ο «σοφός Άγγλος αρχαιολόγος» Χάνδληρ ο οποίος βεβαιώνει ότι είδε στον τοίχο επιγραφή αποτελούμενη από τις δύο αυτές λέξεις: «Λεόντιε Χαίρε».

Παράλληλα, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η συνδρομή της Μονής στον Ιερό Αγώνα της εθνεγερσίας του 1821. Συγκεκριμένα, κατά τις μάχες που έδωσε ο Κολοκοτρώνης με τα παλληκάρια του εναντίον του Δράμαλη, το Μοναστήρι είχε μεταβληθεί σε «νοσοκομείο και άσυλο των τραυματιών και των αρρώστων. Στον περίβολό του αναπαύονται τα οστά μερικών εκ των ηρώων της εποποιίας του Ιουλίου του 1822». Τα χρόνια εκείνα διάσημος υπήρξε ο ηγούμενος της Μονής Δανιήλ (κατά κόσμον Ασημακόπουλος). Ο Δανιήλ ο οποίος λεγότανε κοινώς Χαλκιανιώτης λόγω της καταγωγής του από τα Χαλκιάνικα των Καλαβρύτων ήταν λόγιος, ευφυέστατος, δραστήριος και φιλόπατρις. Είχε μνηθεί στα της Φιλικής

Εταιρείας και διηύθυνε τη Μονή από το 1809. Ο «αγαθός αυτός Λευίτης» είχε γνώσεις πρακτικής θεραπευτικής και μπορούσε να προσφέρει πολύτιμες υπηρεσίες στους πληγωμένους. Ήξερε να κατασκευάζει αλοιφές για την επούλωση των τραυμάτων και είχε γνώση της αντισηψίας, αφού χρησιμοποιούσε τη ρακή για το πλύσιμο των πληγών.

Για την ανορθόδοξη εθνική δράση του Ηγούμενου Δανιήλ διηγούνται το ακόλουθο χαρακτηριστικό ανέκδοτο... Στην Κόρινθο ζούσε την εποχή εκείνη ο περίφημος Κιαμήλμπεης, ο βαθύπλουτος Οθωμανός άρχοντας, ο τιτλοφορούμενος ενδοξομεγαλοπρεπέστατος, εφέντης, ζαδές, βοεβόντας και ζαπίτης (δυνάστης) της Κορινθίας. Ο Δανιήλ ήταν έμπιστος φίλος του Οθωμανού και αντιπρόσωπος του για τα κτήματά του στη Νεμέα. Δύο έτη λοιπόν, προ της Επανάστασης ο ευφυής ηγούμενος υπέβαλε στον Κιαμήλμπεη «αίτηση» των Νεμεατών ότι δήθεν υποφέρουν οικονομικά και τον παρακαλούσε να τους λυπηθεί και να τους χορηγήσει δάνειο 200.000 γρόσια. Ο Κιαμήλ εσυγκινήθη από τη γλαφυρή περιγραφή του Δανιήλ και δέχτηκε ασμένως να χορηγήσει το δάνειο.

Όμως, μετά από λίγες ημέρες ο ηγούμενος του λέει:

- «Εφέντη μ'. Οι Νεμεάτες δεν θέλουν να υπογράψουν με τους όρους που τους είπα. Είναι κακόπιστοι άνθρωποι και θέλουν τα χρήματα άτοκα. Άφησε τους λοιπόν στη

δυστυχία τους. Ας πεθάνουν από την πείνα!»

Αυτό ήταν αρκετό για τον Κιαμήλη, που «αν και Τούρκος» είχε μια φιλανθρωπία που έμεινε παροιμιώδης εκείνη την εποχή στην Κορινθία. Διέταξε τον Δανιήλ να δεχθεί 100.000 γρόσια δια τους «πάσχοντες Νεμεάτες» οι οποίοι ούτε έπασχαν οικονομικά, ούτε δάνειο είχαν ζητήσει. Όλη αυτή η ιστορία ήταν επινόηση του δαιμόνιου ηγουμένου ο οποίος σκέφθηκε να ενισχύσει τον Ιερό Αγώνα με την... «ευγενή χορηγία» ενός Οθωμανού «σπόνσορα». Έτσι, ο Δανιήλ έλαβε τα τούρκικα γρόσια και τα έκανε μπαρουτόβολα με τα οποία οι στρατιώτες του Κολοκοτρώνη - στα Δερβενάκια- έστειλαν «τα χαιρετίσματα στου Δράμαλη τη μάνα» μαζί με τον «δροσερό μαίστρο» και τον «αέρα του πελάου», όπως μας θυμίζει το σχετικό ιστορικό δημώδες άσμα...